

Obsah OČK pedagogika

OČK pedagogika je určeno pro vzdělavatele vůdcovských kurzů a zkoušejících ve vůdcovských či čekatelských komisích.

Držitel OČK pedagogika má dostatečný odborný základ v oblasti pedagogiky, aby dokázal systematicky a s nadhledem přemýšlet o tom, jak jednotlivé oblasti z pedagogiky promítnout do vzdělávacího procesu vůdcovské zkoušky (případně jiných kvalifikací). V ideálním případě by měl pedagogické principy přenášet i do práce v týmech kurzů a komisí, kterých je členem.

Smyslem OČK pedagogika je i budování komunity lidí, kteří se oborem pedagogika zabývají. Diskutovat o úrovni, které mají jednotlivé stupně skautského vzdělávání v pedagogice rozvíjet a ověřovat. Bavit se o nových trendech a přístupech v tomto oboru.

Odborná způsobilost

V následující tabulce najdete oblasti pro ověření vaší odbornosti a také doporučený seznam literatury. Ten by mohl mít potenciál odradit vás o získávání OČK PED, proto **chceme zdůraznit, že se jedná o doporučený (nikoliv povinný) seznam literatury.**

Předpokládáme, že když jste si podali žádost o OČK PED, tak již v řadě oblastí máte své zkušenosti a byla pro vás inspirativní i jiná než uvedená literatura. Pokud jste četli nebo znáte k nějakému okruhu další literaturu, tak budeme rádi, když ji při pohovoru pro ověření vaší odbornosti uvedete, abychom se i my obohatili.

Pohovor pro ověření odbornosti se zaměří na některé z dále uvedených oblastí.

	Název oblasti	Doporučená literatura
1	Teorie a filozofie výchovy	Strouhal, M. (2013). <i>Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny</i> . Grada. (Kapitola: 2. Výchovné antinomie a mnohost pedagogických diskursů)
2	Výchovné styly	Čáp, J., & Mareš, J. (2001). <i>Psychologie pro učitele</i> . Portál. (kapitola 8: Celkový způsoby výchovy) Duckworth, A. (2017). <i>Houževnatost: síla vytrvalosti a vášně</i> . Jan Melvil Publishing. (Kapitola 10: Výchova k houževnatosti)
3	Zážitková pedagogika (Kolbův cyklus učení, komfortní zóna, reflexe, outdoor education,	Franc, D., Sobková Zounková, D., & Martin, A. (2007). <i>Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora</i> . Computer Press. (Kapitola 2: Teoretické pilíře dramaturgie) Další podněty (nepovinné): Časopis Gymnasion: https://gymnasion.org/vydani

	psychologické bezpečí, flow)	
4	Pedagogická evaluace	Hrubá, J., & Chvál, M. (Eds.). (2019). <i>Na cestě ke kvalitní škole</i> . Wolters Kluwer. (Kapitola 2: Plánování autoevaluace)
5	Děti se speciálními vzdělávacími potřebami	Svoboda, J., & Jochmannová, L. (2015). Krizové situace výchovy a výuky. Stanislav Juhaňák - Triton. (Kapitola 11 Krizové situace výuky a jejich řešení) Valenta M. a kol. (2014). Přehled speciální pedagogiky. Portál (přehled jednotlivých disciplín speciální pedagogiky) Přehled speciálních vzdělávacích potřeb: https://spv.skauting.cz/jak-na-to/
6	Pedagogická psychologie - procesy učení, motivace	Brown, P. C., Roediger, H. L., & McDaniel, M. A. (2017). <i>Nauč se to!: jak se s pomocí vědy efektivněji učit a více si pamatovat</i> . Jan Melvil. (Kapitoly: 1. Mylné názory na učení a 8. Nauč se to - praktické tipy)
7	Zpětná vazba ve vzdělávání a výchově	Starý, K., & Laufková, V. (2016). <i>Formativní hodnocení ve výuce</i> . Portál. (Kapitola 3.4. Zpětná vazba) Nehyba, J. Zpětná vazba v práci učitele: https://karsysped.ped.muni.cz/down-41/
8	Koedukace	Janošová, P. (2008). <i>Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí</i> . Grada. Vybrané kapitoly z knih o Vývojové psychologii
9	Vzdělávání dospělých - andragogika	Plamínek, J. (2014). <i>Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele</i> . Grada. (Kapitoly 2 Volba témat a 3 Volba metod).
10	Metodika facilitace skupin	Wilkinson, M. (2011). <i>Tajemství facilitace: dosáhněte výjimečných výsledků v týmové práci pomocí SMART metody</i> . Computer Press. (Kapitoly: 1 Co je to facilitované sezení? 2 Tajemství kladení otázek)
11	Osobnostní rozvoj dítěte (např. morální výchova, výchova silných stránek, sociální a emoční učení, osobnostně sociální výchova)	Seligman, M. E. P. (2014). <i>Vzkvétání: nové poznatky o podstatě štěstí a duševní pohody</i> . Jan Melvil Publishing. (Kapitola 5: Pozitivní vzdělávání: výuka osobní pohody na školách). Smékalová, Palová (2016) Sociální a emoční učení na českých školách: https://www.addictology.cz/wp-content/uploads/2018/10/cj_05smekalova-2-1.pdf Valenta, J. (2013). <i>Didaktika osobnostní a sociální výchovy</i> . Grada. (Kapitoly 1. Kontexty a 2. Repetitorium základní podoby OSV z pohledu didaktických kategorií) Vacek, P. (2008). <i>Rozvoj morálního vědomí žáků: metodické náměty k realizaci průřezových témat</i> . Portál.
12	Kompetence ve skautském vzdělávání	Procházka, J., Vaculík, M., & Smutný, P. (2013). <i>Psychologie efektivního leadershipu</i> . Grada. (Kapitola: 3.2 Dovednosti leadera, manažerské dovednosti a manažerské kompetence) Hlavinka, F., Procházka, J. Kompetence ve skautském vzdělávání: https://tdc.skauting.cz/download/Kompetence_ve_skautskem_vzdelavani.pdf
13	Metody poznávání dětí	Mertin, V., & Krejčová, L. (2016). <i>Metody a postupy poznávání žáka: pedagogická diagnostika</i> (2., doplněné a aktualizované vydání). Wolters Kluwer. (Kapitoly: DÍL 2 Žák - výchovná problematika).
14	Respektující výchova	Nováčková, J., & Nevolová, D. (2020). <i>Respektovat a být respektován: cesta k sebeúctě a zodpovědnosti</i> (Přepřacované vydání). PeopleComm. (Kapitola: 9 Já-sdělání)

Způsoby ověření:

- 1) Doložením příslušného vzdělání a praxe v případě, že uchazeč požádá o uznání odbornosti dle prvních třech bodů uvedených ve směrnici.
- 2) Pohovor se dvěma garanty, jehož vstupem může být písemný test.

Didaktická způsobilost

Cílem je ověřit, že držitel OČK:

- 1) Zná obsah projevů vůdcovských kompetencí, které se týkají oboru pedagogika a přemýšlí o hloubce těchto kompetencí v rámci vůdcovského kurzu a vůdcovské zkoušky.
- 2) Dokáže naplánovat, jak se obor pedagogika bude realizovat na vůdcovském kurzu.
 - a) Určení návazností jednotlivých témat a programů.
 - b) Určení priorit a důležitosti jednotlivých témat/projevů kompetencí.
 - c) Přesahy do dalších oborů (zejména psychologie a metodika).
 - d) Způsob předávání a ověřování kritérií.
- 3) Dokáže naplánovat program v oboru pedagogika.

Způsoby ověření:

- 1) Metodické zpracování, ze kterého bude patrné, že žadatel splňuje výše uvedené body, které bude „samovysvětlující“. Garanti OČK ohodnotí tyto materiály a případně si vyžádají doplnění.
- 2) Pohovor se 2 garanty - na základě domluvy s každým garantem se uchazeč připraví na dva cca 30 - 60 minutové pohovory. Nejspíše bude třeba poslat předem přípravu, aby pohovor mohl být veden efektivně, ale na rozdíl od bodu 1 se neočekává, že tato příprava bude „samovysvětlující“ metodický materiál.
- 3) Absolvence semináře OČK pedagogika.

Poznámka:

Ověření didaktické způsobilosti je určeno zejména pro instruktory, lektory nebo členy týmů vůdcovských kurzů, kteří se tématem pedagogiky již zabývají a mají zkušenost s plánováním kurzů a přípravou programu. Absence této zkušenosti nebude uchazeče nikterak znevýhodňovat při získávání OČK, ale nejspíše to bude velice časově náročné (přečíst a promyslet všechny kompetence, naplánovat, jak se celý tento obor bude kurzem prolínat a připravit alespoň jeden program). Pokud tuto zkušenost uchazeč nemá, doporučujeme první rok připravovat vůdcovský kurz ve spolupráci s držitelem OČK pedagogika. Případně brát přípravu na ověření didaktické způsobilosti jako součást přípravy kurzu a programů.

OČK Pedagogika u Vůdcovské zkoušky

Důležité oblasti:

- Jedinečnost dítěte/každého člověka a role vedoucího oddílu v této oblasti.
- Respektující přístup, komunikace s dětmi a spolupracovníky v oddíle, výchova vzorem.
- Chyby při poznávání druhých a jak se jim vyvarovat.
- Pozorování dětí/lidí a metody, jak v této oblasti dosahovat objektivitu.
- Motivy, motivace, motivující činnosti a jak je využívat v oddíle, souvislost s odměnami a tresty.
- Vývojová psychologie se zaměřením na rozdíly dle věku a pohlaví (s přihlédnutím na psychické a fyzické hranice, motivující a demotivující činnosti, vhodné aktivity).
- Zpětná vazba jako forma rozvoje jedince.

Vůdcovské kompetence (některé jsou součástí více oborů)

Č.	Projevy kompetence	Anotace	OČK
10	Přistupuje ke členům jako k partnerům. Chápe, že děti a dospělí se mohou vzájemně obohacovat.	Ví, jak si pěstovat přátelský vztah k dětem, a dělá to. Vystupuje v roli průvodce při výchovném působení v oddíle, nestaví sám sebe do nadřazené pozice. Uvědomuje si nutnost zajištění oddílové činnosti z pozice dospělých z hlediska zodpovědnosti i schopností a zkušeností. Dává přiměřený prostor pro seberealizaci mladším členům.	PED, MET
34	Váží si hodnotných a přetrvávajících mezilidských vztahů a přátelství a prožívá je. Vede k tomu členy oddílu vytvořením vhodných podmínek i vlastním příkladem.	Při akcích je součástí skupiny, nestraní se. Umí navodit příjemnou a sdílnou atmosféru. Dovede členům oddílu předat hodnoty přátelství, dlouhodobých vztahů, mluví o svém vztahu k různým osobám, umí podchytit vývoj vztahu mezi členy oddílu. Umí naslouchat a vede k tomuto umění i lidi okolo sebe.	VED, PED
60	Využívá zpětnou vazbu jako jeden ze základních pilířů výchovy a vedení.	Poskytuje konstruktivní zpětnou vazbu a vytváří podmínky pro to, aby členové skupiny zpětnou vazbu získali a mohli si ji dávat i navzájem. Zohledňuje různé metody pro určité situace (popisná ZV, hodnocení, reflexe, hitace, sharing, ...) s tím, aby měla ZV vždy největší dopad na rozvoj členů či skupiny. Zná metody, jak vést členy oddílu k sebereflexi a umí pro to najít vhodné programy.	PED

62	Zná výhody a nevýhody koedukovaných a nekoedukovaných oddílů a přizpůsobuje podle toho činnost svého oddílu. Respektuje odlišnosti chlapců a dívek v různém věku.	Uchazeč by se měl mít povědomí o všech možnostech sestavení oddílů a hledat příležitosti a rizika jednotlivých uspořádání. Nepopírá odlišnosti mezi dívkami a chlapci, aktivně s nimi pracuje.	PED
63	Zná výhody a nevýhody práce s více věkovými kategoriemi v jedné skupině a přizpůsobuje podle toho činnost své skupiny (oddílu, družiny, kmene apod.)	Uchazeč by se měl mít povědomí o všech možnostech sestavení oddílů a hledat příležitosti a rizika jednotlivých uspořádání.	PED
64	Vytváří program oddílu tak, aby pomáhal rozvíjet individuální znalosti, schopnosti a dovednosti členů oddílu, byl pro ně užitečný i atraktivní a reagoval na jejich dosavadní znalosti, schopnosti a dovednosti.	Program oddílu tvoří pro všechny členy svého oddílu, včetně svých spolupracovníků. Vytváří jim příležitosti k osobnímu růstu např. prostřednictvím postupně stimulujících programů, stanovování osobních cílů či osobních plánů.	PED, MET
65	Orientuje se ve světě dnešních dětí/mládeže, hledá si o něm informace, ví, co členy oddílu zajímá, a dokáže tato témata přenášet do oddílu.	Rozlišuje vhodná a nevhodná témata a dle toho s nimi v oddíle pracuje. Umí vhodně vysvětlit členům oddílu, proč některé trendy v oddíle nepodporuje.	PED
67	Vnímá členy oddílu jako jedinečné bytosti, podle toho s nimi jedná a je schopen rozpoznat a řešit problémy, se kterými se setkávají.	Kompetence zahrnuje komunikaci přiměřeně věku a vyspělosti. Umí vyhledávat příležitosti k dalšímu rozvoji členů, pojmenuje přednosti členů svého oddílu. Umí pomoci řešit běžné i závažnější problémy členům oddílu, případně ví, kam se obrátit pro pomoc s řešením problému, který sám vyřešit neumí.	PED

68	Dokáže vést jednotlivce nebo skupinu k reflexi vlastního chování vedoucí k zobecnění a poučení.	Vhodně (zohledňuje věk, zkušenosti, ...) zvolenými programy pomáhá členům zorientovat se v jejich chování, pocitech a rozhodnutích. To vše s ohledem na jejich další pozitivní rozvoj. Ví, na co si dávat pozor a kde jsou hranice.	PED, MET
69	Používá programy, rituály a tradice tak, aby byly pozitivním výchovným přínosem pro jednotlivé členy oddílu.	Uvažuje o významu tradic a rituálů. Dokáže vysvětlit, proč daný rituál nebo tradici zařazuje do činnosti oddílu. Zná a zohledňuje rizika nevhodného zacházení s rituály. Cíleně pracuje s dobrovolnou účastí u rizikových programů a rituálů.	PED, MET